

**Vlaamse
overheid**

SARC

Strategische Adviesraad voor
Cultuur, Jeugd, Sport en Media

Advies

Sectorraad Media

27 maart 2023

Advies bij het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een gemeenschappelijk kader voor mediadiensten op de interne markt (“verordening mediavrijheid”) en tot wijziging van Richtlijn 2010/13/EU

Situering

Met het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad om een gemeenschappelijk kader vast te leggen voor mediadiensten op de interne markt (“verordening mediavrijheid” - hierna European Media Freedom Act/EMFA genoemd) komt commissievoorzitter Ursula Von der Leyen de politieke verbintenis na die zij in haar toespraak over de Staat van de Unie anno 2021 heeft aangekondigd¹. In die toespraak benadrukte ze dat informatie een publiek goed is en erkende zij dat mediabedrijven geen willekeurige ondernemingen zijn en dat hun onafhankelijkheid op EU-niveau moet worden beschermd.

Met het voorstel wordt getracht een aantal problemen aan te pakken die een invloed hebben op de werking van de interne markt voor mediadiensten en het functioneren van aanbieders van mediadiensten. Het gaat vooral over het garanderen van een aantal basisprincipes in de werking en de vrijheid van mediabedrijven, met specifieke aandacht voor journalistiek en een onafhankelijke pers.

De SARC-Sectorraad Media besprak het voorstel op zijn vergaderingen van 14 december 2022 en 8 februari en 13 maart 2023 en werkte onderstaand advies verder schriftelijk af. Tijdens de eerste zitting werd het voorstel gepresenteerd door Maciej Styczen en Sabina Tsakova van de Europese Commissie. We nodigden ook een aantal experts uit om hun standpunt toe te lichten.² De bedoeling van een advies in deze vroege fase van het beleidsproces is nuttige feedback mee te geven aan de diensten van de Vlaamse administratie.

¹ Europese Commissie. (2021). *Toespraak over de Staat van de Unie anno 2021 door voorzitter Von der Leyen*. Geraadpleegd uit https://state-of-the-union.ec.europa.eu/state-union-2021_nl

² Presentaties 14/12/22: Sally Broughton-Micova (Associate Professor, University of East Anglia), Kristina Irion (Universitair Hoofddocent Informatierecht bij UvA), Charlotte Michils (juriste bij VVJ). Presentaties 8/2/23: Peter Blomme (Vlaamse Nieuwsmedia) & Aurore Raoux (News Media Europe), Peggy Valcke (CiTIP KUL), Marie Frenay (media-adviseur kabinet Vice-President Jourová)

1. Algemene appreciatie

De Sectorraad Media vindt voorliggend voorstel in het algemeen een ambitieus project waarin een aantal belangrijke principes vervat zitten zoals de aandacht voor persvrijheid, redactionele autonomie en de aandacht voor mediapluralisme, waaronder ook de waarborgen voor de onafhankelijke werking van publieke aanbieders van mediadiensten en grotere aandacht voor mediaconcentraties. Daarnaast zijn ook de aandacht voor *due prominence* van betrouwbare media en de aandacht voor onterechte interventie van online platformen in de content van mediaspelers belangrijke elementen.

De raad staat dan ook achter de doelstellingen van dit voorstel, zijnde:

- het bevorderen van transnationale activiteiten en investeringen
- het vergroten van samenwerking en convergentie op vlak van regelgeving
- het faciliteren van het vrij aanbieden van hoogwaardige mediadiensten
- verenigbaarheid met bestaande bepalingen op het beleidsterrein

Over de uitwerking van de regeling bestaat, zoals in andere lidstaten, discussie. Daarom formuleert de raad hieronder een aantal aandachtspunten bij het voorstel.

2. Aandachtspunten

2.1 Persvrijheid moet gewaarborgd blijven

Een eerste aandachtspunt betreft het garanderen van persvrijheid als fundamenteel recht. Persvrijheid is grondwettelijk verankerd in België. Bescherming van het journalistiek bronnengeheim is daarbij cruciaal. Dit heeft een aantal implicaties voor hoe de Sectorraad Media het huidige ontwerp van de EMFA beschouwt. Ten eerste benadrukt de raad – zoals eerder ook al in de context van de Digital Services Act – dat de verhouding tussen belangrijke en Europese grondrechten, met name de vrijheid van meningsuiting en persvrijheid, en de beperking van deze vrijheden om een aantal systemische risico's in een aantal lidstaten aan te pakken, grondig afgewogen moet worden.

Ten tweede wijst de raad erop dat artikel 4 over de rechten van aanbieders van mediadiensten een minimumnorm invoert die een lager beschermingsniveau voor journalisten impliceert dan artikel 10 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. Het lijkt een gemiste kans om dit niet op dezelfde manier te integreren in de EMFA.

Ten derde meent de Sectorraad Media dat het subsidiariteitsprincipe waar mogelijk dient te worden toegepast. Dit houdt in dat Europees geharmoniseerd wordt wanneer dit opportuun is, en regionaal/nationale regels gelden wanneer dit mogelijk en wenselijk is, en dat op dat niveau voor systemen van zelf- en co-regulering wordt gekozen waar dit effectief en efficiënt kan.

2.2 Situatie moet er voor alle journalisten op vooruit gaan

De Sectorraad Media begrijpt dat de EMFA een Europees kader creëert dat in de eerste plaats dient om de problematische situatie in een aantal lidstaten te verbeteren. Dit neemt niet weg dat alle lidstaten hier uiteindelijk voordeel van moeten ondervinden en dat deze analyse gemaakt moet worden.

Daarnaast waarschuwt hij dat de regeling geen nivellering naar beneden mag impliceren van fundamentele principes zoals persvrijheid en onafhankelijkheid door het kader te beperken tot een lagere gemeenschappelijke standaard. De raad uit hierbij ook de bekommernis dat de definitie van

journalist te eng geformuleerd is in het voorstel, waardoor een aantal personen die journalistiek actief zijn, niet door deze regelgeving zouden worden beschermd.

2.3 Balans tussen administratieve verplichtingen en bijhorende voordelen

De Sectorraad Media pleit voor een zorgvuldig evenwicht tussen bijkomend opgelegde administratieve verplichtingen en de doelstellingen die hiermee kunnen worden behaald. Van mediaspelers in Vlaanderen zouden geen excessieve inspanningen mogen worden verwacht voor een regelgeving die in de eerste plaats gericht is op problematieken in andere lidstaten.

Ook dient het level playing field tussen grote en kleinere spelers te worden bewaakt. Zo nemen traditionele nieuwsmedia in Vlaanderen vandaag al een belangrijke rol op tegen desinformatie en zijn het eerder meer extreme alternatieve digitale media in de rand die een gevaar vormen tegen de democratie. Er zou dus ook naar deze kleinere extremere media een kader ontwikkeld dienen te worden.

2.4 Verhouding EMFA tegenover bestaande instrumenten

Daarnaast merkt de Sectorraad Media op dat het voorstel samen moet bekeken worden met reeds bestaande instrumenten, procedures en assessments en deze niet mag miskennen. De nieuwe regeling dient afgestemd te worden op het bestaande nationale instrumentarium en mag er niet zomaar bovenop gelegd worden. Bovendien is de raad van mening dat er enkel een assessment op Europees niveau zou moeten gebeuren voor concentratie over de landsgrenzen heen.

2.5 Noodzaak van staatsonafhankelijke omroepen

Om de legitimiteit van sterke onafhankelijke publieke omroepen te garanderen dienen deze voldoende financiering te krijgen. Dit gebeurt het best binnen een gezond level playing field, met kansen voor zowel publiek als privaat initiatief, en binnen de reeds bestaande regels van staatssteun. Onafhankelijkheid wordt extra belangrijk bij overheidsfinanciering. De Sectorraad Media raadt daarbij aan om er ook over te waken dat niet één partij – publiek dan wel privaat – binnen het ecosysteem overmatig wordt beïnvloed door de toekenning van publieke middelen buiten een officiële dotatie – zoals bijvoorbeeld reclame-inkomsten vanwege aan de overheid gelieerde instellingen en bedrijven, of politieke communicatie.

2.6 Eigenaarschapsregels mediadiensten

De Sectorraad Media hecht veel belang aan transparantie inzake eigenaarschap van mediadiensten, en vindt dan ook dat de bepalingen terzake (artikel 6) niet voldoende duidelijk worden gedefinieerd in het voorstel. Er is meer duidelijkheid nodig over wat er nu precies gevraagd wordt. Daarnaast zijn er bindende en duidelijke regels over de transparantie van media-eigenaarschap nodig. Transparantie is noodzakelijk om vertrouwen in journalistiek te garanderen.

2.7 Aanpassing audiovisueel media-aanbod

De raad meent dat er duidelijker gedefinieerd dient te worden welke entiteiten er onder het recht op aanpassing van audiovisueel media-aanbod (artikel 19) vallen en hoe dit technisch zal ingevoerd worden. Een vage term zoals “apparaat of gebruikersinterface” gaat mogelijk van connected TV-applicaties, over decoders, tot de interface van TV- en streaming apps. Dit is dus een potentieel breed toepassingsgebied binnen de Vlaamse mediasector. Daardoor zou er een onevenredigheid

kunnen ontstaan tussen de doelstelling en de technische/financiële impact. Daarnaast zorgt dit voor een onduidelijke/tegenstrijdige relatie tot de regels i.v.m. “zichtbaarheid” in de AVMS.

2.8 Standpunt van de gebruiker/ontvanger

De Sectorraad Media begrijpt dat het voorstel vertrekt vanuit subject van de regelgeving (met name de mediabedrijven) maar vindt daarbij toch dat het standpunt van de gebruiker/ontvanger onderbelicht blijft. Het is belangrijk om de vraag te stellen voor wie al deze verplichtingen en regelingen nu juist in het leven worden geroepen, en op welke manier de gebruiker/ontvanger voordelen zal genieten van deze verordening.

2.9 Europese Raad voor mediadiensten

De sectorraad formuleert ook nog een bedenking bij de invoering van de Europese Raad voor mediadiensten. Als er een orgaan in het leven geroepen wordt waarbij andere mediaregulatoren mee evalueren over Vlaamse casi, dan moet kunnen worden gegarandeerd dat alle betrokken regulatoren onafhankelijk zijn. Bovendien heeft elke lidstaat een eigen specificiteit en de autoriteit in elk land is ertoe bevoegd om ervoor te zorgen dat ze die specificiteit meenemen in de beoordeling. De Sectorraad Media benadrukt dan ook het niet-bindend karakter van adviezen van deze Raad. Het primaat van de beslissing dient bij de nationale regulator te liggen.

2.10 Monitoring effectiviteit regelgeving

Tot slot is de raad van mening dat, als algemeen principe alsook voor een juiste inschatting van de bovenstaande aandachtspunten, de regelmatige monitoring van de effecten en de effectiviteit van de ingevoerde regels essentieel is.

Namens de Sectorraad Media,

Simon Delaere, voorzitter
Tom Evens, ondervoorzitter
Valerie Ansoms, secretaris